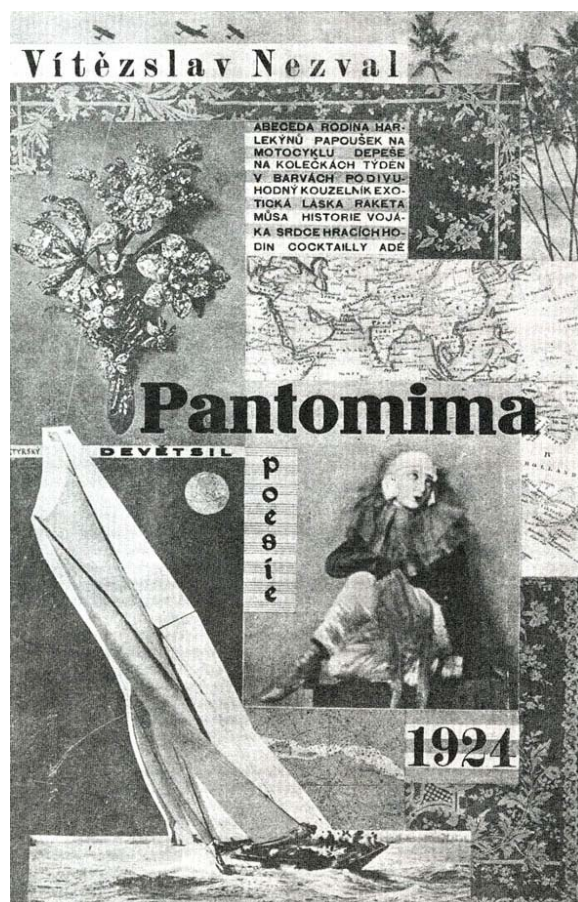

7.3 Pantomima

Básnická sbírka Vítězslava Nezvala *Pantomima* vydaná roku 1924, představuje vrcholnou realizaci poetismu v knižní oblasti. Její obálku pojal Jindřich Štyrský jako obrazovou báseň, která obsahuje všechny tvůrčí devětsilské prvky. Na obálce jsou zastoupeny typické motivy, v tomto případě dopravní prostředky, mapa kontinentů, hvězdná obloha a točící se zeměkoule. Avšak hlavními náměty jsou herečka pantomimy a karlovarská růže, které ve třicátých letech převzal surrealismus. Právě motiv cirkusového mima, byl zastoupen již v roce 1923 na výstavě Bazar moderního umění, odkud ji Štyrský převzal pro svou obálku. Fotografie letadla a lodi seznamovaly s „novou krásou“ a také vyjadřovaly touhu Devětsilu po dálkách a cizích zemích, které mají moře.

**První vydání Pantomimy
z roku 1924, jejíž obálku vytvořil
Jindřich Štyrský**

Pantomima je opět dokladem typické spolupráce několika umělců, a to autora básní Vítězslava Nezvala s výtvarníky Jindřichem Štyrským, který se ujal návrhu obálky, a Karlem Teigem, ilustrátorem vnitřních stránek sbírky. K ilustracím použil Teige reprodukce dokumentárních fotografií zachycujících různé komiky, filmové hvězdy či noční městské scenérie. Dále použil reprodukce uměleckých děl a obrazovou báseň vytvořenou spolu s Nezvaletm. V této sbírce navíc Teige předvedl moderní experimentální typografii, kdy v každém oddílu sbírky použil jiný typ písma. Uplatnil zde pravidla volné tvorby, typografické fantazie a dovedl vidět básnické texty v obrazových básních.

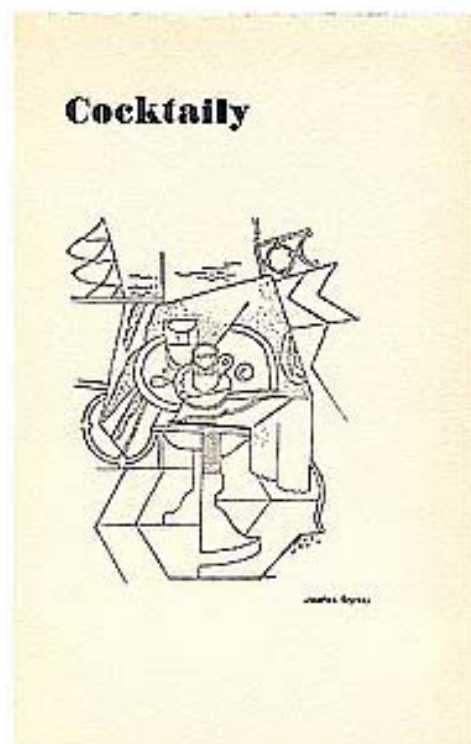
„Typografické realizování textu je podmíněno povahou, rytmem a spádem samého textu. Při úpravě Nezvalovy Pantomimy šlo o to, aby typodobásnila tyto poezie a transponovala je do vizuální sféry.“

(Karel Teige , Typografia 14, 1927, str.198)

Vzájemným spojením textu a ilustrací obálky a jednotlivých stránek se básnická sbírka proměnila v obrazovou báseň.

V roce 1935 vyšlo v nakladatelství Fr. Borový v Praze druhé vydání Pantomimy. Obálku a celkovou typografickou úpravu vytvořil Karel Teige. Jindřich Štyrský přispěl jen svou kresbou k titulní stránce oddílu Cocktails, která byla reprodukována již v prvním vydání sbírky. Zobrazovala zátiší v kubistickém stylu.

**Kresba Jindřicha Štyrského
k titulní stránce oddílu
Cocktails**

Obálka již vypovídala surrealistickou řečí a obsahovala fotomontáž složenou z postavy tanečnice, která měla místo hlavy hák otočený nosnou částí vzhůru, a stála na podstavci tvaru kvádra složeného z mnoha menších čtverců, jež měl na vrchu šachovnicové rozložení. Podklad obálky byl černý a v horní části dominovalo jméno autora, vysázeno černým písmem na obdélníku azurové barvy zasahujícího do koláže. Spodní část obálky patřila jménu sbírky vytištěným bíle a nejspodnější okraj opět azurové barvy nesl název nakladatelství a místo vydání. Ke každé kapitole Pantomimy přidělil Teige ilustrační kresbu. Od zcela popisné, přes abstraktní až po surrealistickou. Svým stylem zcela doplňovaly jednotlivé básně různého obsahového významu.

Autorem obálky druhého vydání Pantomimy byl Karel Teige

Na těchto dvou různých vydání stejné básnické sbírky můžeme sledovat umělecký a názorový vývoj avantgardy, poetismu a surrealismu, jež nám konkrétně dokládají odlišné náměty a grafické zpracování užité na obou obálkách a ilustracích uvnitř Pantomimy.

